

РЕЦЕНЗІЇ

А. С. МАТВІЄНКО

**АКТУАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ УЧАСТІ ГРОМАДЯН
У ПРИЙНЯТТІ ПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ***

Зазвичай участь громадян у демократичних країнах зводиться до політичної сфери: вони можуть голосувати за певного кандидата чи політичну партію на виборах або виставляти власну кандидатуру на виборні посади, брати участь у масових заходах – демонстраціях, мітингах, страйках тощо, демонструючи свою згоду чи неприйняття певної державної політики чи окремих осіб. Відносно недавно у них з'явилася можливість у ролі консультантів брати участь у розробці державних програм, визначенні пріоритетів діяльності органів державної влади і органів місцевого самоврядування. Однак тривалий час громадяни були позбавлені можливості безпосередньо впливати на розподіл фінансових ресурсів, хоча б на місцевому рівні. Перші ознаки поступового відкриття фінансової сфери для звичайних громадян з'явилися наприкінці ХХ ст., коли бразильське місто

© МАТВІЄНКО *Анатолій Сергійович* – народний депутат України, доктор політичних наук

* Ішейкін К. Є. Політико-правові засади бюджету участі в системі демократичних практик: світовий досвід і Україна. Київ: Видавництво «Юридична думка», 2018. 404 с.

Порту-Алегрі продемонструвало ефективність надання мешканцям права розпоряджатися частиною міського бюджету. Розширення прав участі громадян і на бюджетну сферу зумовлене необхідністю підвищення ефективності діяльності органів публічної влади і водночас є прекрасною школою громадянської освіти, що дає можливість громадянам практично одразу відчутти результати своєї участі. Адже зазвичай усі проекти, відібрані у рамках бюджету участі, реалізуються протягом наступного року.

В Україні децентралізація стала давати перші відчутні позитивні результати, що проявляються у збільшенні місцевих бюджетів, які спрямовуються насамперед на задоволення потреб та інтересів членів громади, що посилить позитивне ставлення громадян до цієї реформи та підвищить легітимність державних органів загалом. Оскільки монографія К. Є. Іщейкіна містить детальний аналіз того, як слід залучати громадян до розпорядження публічними коштами, це й зумовлює її актуальність з огляду як на децентралізаційні процеси, так і розвиток місцевого самоврядування.

Вміння знаходити найбільш актуальну та перспективну проблематику характеризує автора як зрілого дослідника, який добре володіє матеріалом і готовий виходити за вузькі рамки спеціальності для здійснення міждисциплінарних відкриттів.

Грунтовність авторського підходу проявляється як у використанню методологічному інструментарії (загальнонаукові, міждисциплінарні та конкретно-наукові (текстового аналізу, дослідження випадку) методи), так і відборі країн, що стали предметом особливої уваги, які представляють усю різноманітність умов, у яких проводилися експерименти із залученням громадян до вирішення фінансових питань: федеративний устрій (Німеччина), централізованість державного управління (Франція), слабкі інститути відродженого місцевого самоврядування (Польща, Словаччина) тощо.

Монографія є логічно структурованою, послідовно розкриваючи значення і роль таких складових елементів бюджету участі: політична участь громадян, концепції учасницької та дорадчої демократії, політико-адміністративний контекст, в якому він реалізується.

Практична значущість роботи зосереджена в останніх двох розділах рецензованої праці, присвячених аналізу позитивних і негативних наслідків впровадження бюджету участі у різних країнах світу та Україні зокрема. Співставлення вітчизняного та зарубіжного досвіду, здійснене автором, дає йому можливість сформулювати практичні рекомендації щодо удосконалення процедурних моментів бюджету участі, реалізованого українськими містами.

Зроблені автором висновки мають безпосереднє практичне застосування (законодавче закріплення бюджету участі в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні») та поглиблюють вітчизняні теоретичні дослідження децентралізаційних процесів, механізмів участі та муніципального права. Монографія буде цікава й корисна широкому колу читачів – дослідникам політичних інститутів та процесів, фахівцям з розвитку місцевого самоврядування, політикам та працівникам органів публічної влади, викладачам і студентам вищих навчальних закладів, усім громадянам, зацікавленим у поліпшенні умов проживання та розвитку.